

Forrás: www.gympie.qld.gov.au

MÉG EGYSZER A RAGADÓS SZÁJ- ÉS KÖRÖMFÁJÁSRÓL

Dr. Monostori Attila
Dr. Dégen László
Dr. Kenéz Árpád
Állattenyésztési
Teljesítményvizsgáló Kft.

Túl vagyunk egy ágazati szintű megmérettetésen, mely az egész szarvasmarha ágazat létét fenyegette alapjaiban. Nyugodtan kijelenthetjük, hogy a szakma (tenyésztők és állatorvosok) jelesre vizsgáztak mind felkészültségéből, mind pedig emberségéből. A járvány kitörése és elfojtása még hosszú ideig beszédtéma lesz és a szakmai konferenciákon is elő-elő kerül majd. Röviden mi is tekintsük át a történéseket és a rá adott válaszokat.

2025. március 7-én közleményt adott ki a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, miszerint a kisbajcsi tejelő tehenészetben igazolták a ragadós száj- és körömfájás vírusát, amely az egyike azon betegségeknek, amelytől retteg a szakma, és nem csak a tehenészetek, hanem minden fogékony állatfajt tartó. A betegség gyorsan terjed és hatalmas gazdasági károkat okozhat. Legutoljára hazánkban a hetvenes években kellett megküzdeni vele.

A ragadós száj- és körömfájás (Foot-and-Mouth Disease, FMD), a továbbiakban RSzKF, a párosujjú patás állatok heveny, lázas általános tünetekkel, a szájban, az ajkakon, a nyelven, a lábvégeken és a tögybimbókon hólyagképződéssel járó, bejelentési kötelezettség alá tartozó betegsége, amelyet egy aphthovírus okoz.

Az RSzKF megbetegíti a szarvasmarhaféléket, sertése-

ket, juhokat, kecskéket és a vadon élő páros ujjú patás állatokat is (pl. szarvas, vaddisznó). Kiemelt jelentőségű fajok a szarvasmarha, mivel a vírus légúti úton történő terjedésére rendkívül fogékonyak, és már alacsony vírusfelvétel is fertőzést okozhat, másrészt a sertés, mert hatalmas mennyiségű vírust ürítenek légúti váladékkal, ezzel jelentős szerepet játszanak a vírus terjedésében.

A betegség elleni részletes szabályozást a 23/2005. (III. 23.) FVM rendelet a ragadós száj- és körömfájás elleni védekezésről tartalmazza! Továbbá uniós cselekvési terv is rendelkezésre áll, melynek végrehajtása kötelező, tekintettel arra, hogy Európa mentes a betegségtől. Ezen igen szigorú rendszabályok garantálják, hogy a betegség ne terjedjen el Európa-szerte.

A fertőzésen átesett állatok hosszú évekig ürítik a vírust a tünetek elmúltja után is. Például a bivaly akár 5 évig, míg a szarvasmarha 3,5 évig is vírushordozó és fertőző maradhat. Pataszaruban akár 5 évig is aktív maradhat a vírus. Ezért kell az állományt radikálisan megszüntetni. A betegség hazánkban legutóbb 1973-ban fordult elő.

A vírussal érintett állományok megsemmisítésre kerülnek annak ellenére, hogy a fertőzésben nem pusztulna el minden egyed. A megbetegedés rendkívül fájdalmas és nagy szenvedést okoz az azt elkapó

állatoknak. A szájban található felmaródások miatt az evés jelentős fájdalommal jár, a tőgybimbókon jelentkező elváltozások miatt a fejés is fájdalmas. Extrém esetben a lábvégeken jelentkező gyulladás miatt a marha képes elhagyni a lábvég szarutokját. A megbetegedés következtében az állatok hozama jelentősen csökken. A betegség jelentősége abból adódik, hogy nagyon könnyen terjed és hatalmas gazdasági veszteséggel jár. Hatása olyan, mintha a magyar állattenyésztésre atombombát dobtak volna. A leöléseket a több millió egészséges állat érdekében kell alkalmazni.

Forrás: www.animalhealthaustralia.com.au

Kronológia a 2025-ös kitörések kapcsán

2025. március 7-én RSzKF kitörést állapítanak meg Kisbajcson (Győr-Moson-Sopron vármegye). Az 1670 egyedet számláló tenyészetet felszámolják. Az állategészségügyi szakhatóság az alábbi intézkedéseket rendeli el: védő (3 km) és megfigyelési (10 km) körzeteket állítanak fel az elsődleges kitörési pont körül. Az érintkező állományokból mintát vesznek. A Dunántúlon szállítási tilalom lép életbe a fogékony állatfajok tekintetében. Vadászati tilalmat rendelnek el. A vármegyében állatvásárokat, bemutatókat nem lehet tartani, az állatkertek, vadasparkok bezárnak, a vármegye területéről tilos fogékony állatokat szállítani harmadik országba és az európai uniós tagállamokba. Több állam importstopot vezet be.

Március 21-én a Duna szlovákiai oldalán is kitöréseket állapítanak meg három tejelő tehenészetben (Medve, Csiliznyárad, Baka). A védő és megfigyelési körzetekben javasolják a házi sertések vágását. Legeltetési tilalmat rendelnek el. Az érintett járásokba tilos a fogékony állatok beszállítása és mozgatása.

Március 26-án megtörténik a második magyar kitörés Levél településen egy 3000 egyedű számláló tejelő (jersey) tehenészetben. A felsorolt intézkedéseken túl megtiltják a preventív jellegű RSzKF elleni vakcinázást (kizárólag a fertőzött állományokat lehet vakcinázni a vírusűrités csökkentésének érdekében, de ezen állatokat kiirtják a későbbiekben). A környező államok importtilalmat rendelnek el a fogékony állatok és termékeikre vonatkozóan.

Néhány nap múlva (március 30.) újabb szlovákiai esetek jelentkeznek Lúcsón és Detrekőcsütörtökön szintén tejelő tehenészetekben.

Április 2-án Darnózseli (1000 szarvasmarha) és Dunakiliti (2500 szarvasmarha) állományokban azonosították az RSzKF vírusát. Ezután a kormány Állategészségügyi Operatív Törzset hoz létre a

védekezések összehangolása céljából. Bevonják a rendőrséget és a katonaságot is a védekezési feladatokba. Fertőtlenítő pontokat állítanak fel az autópályákon és a határátkelő állomásokon. Lezárják az osztrák határátkelőket. Látogatási napló vezetésére kötelezik az állattartó telepeket.

Április 5-én újabb szlovák eset, ezúttal egy hízbika telepen Dercsika községben.

Hosszabb szünet után április 17-én új, elsődleges kitörésnek minősített eset keletkezik Rádapordány községben egy 600 tehenet számláló tejelő tehenészetben. Az állatok kiirtását itt is elrendelik, továbbá a teleppel szoros szervezeti egységben található sertéstelep leölését is elrendelik megelőzés gyanánt. A fertőzött telepeken található trágya és takarmány mellett a fából készült épületek és kerítések megsemmisítését is előírták.

Május 17-én a szakhatóság Győr-Moson-Sopron vármegye kivételével feloldja a korlátozó intézkedéseket, mivel több kitörés nem jelentkezett.

Június 6-án az egész országban feloldják a korlátozó intézkedéseket!!!

Forrás: www.animalhealthaustralia.com.au

Néhány számadat mely az Állatorvostudományi Egyetemen tartott konferencián hangzott el az érintett Győr-Moson-Sopron vármegyei főállatorvos Dr. Ács Zoltán Úr előadásában:

Település	Állatlétszám szmh	Leölésig megbetegedett	Elhullott	Juh/kecske	Sertés
Kisbajcs	1679	1064	0	46/22	0
Levél	2784	520	0	0	0
Darnózseli	1051	585	0	0	0
Dunakiliti	2537	1645	39	0	0
Rábapordány	864	70	0	0	9972
Összesen leölt	8983		39	68	9972

Parázs viták alakultak ki az állatorvos szakemberek és a lakosság között a különböző internetes közösségi médiában. Ezek gyakorlatilag megosztották a lakosságot. Sokan nem értették, miért van szükség a drasztikus állatleölésekre, miért ott és úgy földelik el a tetemeiket, ahogy, és hogy ez veszélyezteti-e az ivóvízbázist. Sokan a hetvenes években vagy múlt század elején használt gyakorlatokat szajkóztak a médiában, holott egyik időszak sem összehasonlítható a másikkal. Talán a legerősebb érv Európa mentessége, és az országunk mentességének megszűnése kapcsán kialakult exportnehézségek. A dominó első eleme itt dől el és halad tovább újabb lapocskákat eldöntve, sokszor olyan kihívások elé állítva a lakosságot, amire még a szakemberek sem voltak felkészülve.

Az állatorvosok mellett gazdasági szakemberek is foglalkoztak a témával, és igyekeztek az internetes felületeken, szaklapokban is felhívni a figyelmet arra, hogy a vírus elterjedése komoly gazdasági hanyatlást eredményezhet az országunk számára, hiszen a szarvasmarha, a sertés és a juh ágazatot is érinti. A húsvéti bárányok exportja, a tej- és sertésexport is erősen megérezte a március eleji kitörést, több milliárd Ft veszteség keletkezett már az első hónapban is.

A tenyésztő egyesületek, a Magyar Állattenyésztők Szövetsége felhívták a figyelmet arra, hogy milyen nehézségekkel kell szembenézniük a telepeknek a korlátozás alá eső területeken. Ezeket az alábbiakban szemléltetnénk.

A selejt- és a vágómarhák elszállításával, felvásárlásával kapcsolatban elmondható, hogy torlódás alakult ki, hiszen a korlátozás alá eső területeken, az exportra termelő vágóhidak (és néhány nagy hazai marhavágóhid is) nem vásárolnak már állatot, mert elveszíthetik a most amúgy is beszűkült uniós exportpiacukat. Harmadik országokba (Európai Unión kívüli országokról van szó) az RSZKF megjelenése óta nem szállíthatnak, de az EU tagállamokba néhányat leszámítva (Ausztria, Lengyelország, Csehország, Szlovákia, Románia, Horvátország, Szlovénia) igen, de ide is csak a korlátozás alá NEM eső területekről

származó termékeket, és oda is csak az adott ország szigorú szabályozásai szerint. Egyes ilyen szabályozások súlyossága a magyar kormány szerint indokolatlanul erős és túlzó volt, ezt a kormány jelezte is az Európai Bizottság felé, de addig is viszonyossági intézkedéseket vezetett be ezen tagállamokkal szemben, a magyar gazdálkodók, mezőgazdasági és élelmiszeripari szereplők, és végső soron a magyar gazdaság védelmét szem előtt tartva. A helyi vágóhidak telítettségé váltak rövid időn belül. A sertés esetében is hasonló a helyzet. A többletmunka miatt a hatékonyság és így a kapacitás romlik, a felvásárlók nem vagy alacsonyabb áron kívánják átvenni a húst, exportra pedig egyáltalán nem lehet ezeket szállítani. Az április 17-én megjelent és hatályba lépett a 84/2025-ös kormányrendelet, amely a különleges állattenyésztés-ágazati intézkedésekről szól. Az RSZKF kitörések miatt a forgalmi korlátozás alá eső területeken tartott egészséges vágósertéseket az Élelmiszermentő Központ Nonprofit Kft. és az Élelmiszerlánc-biztonsági Centrum Nonprofit Kft. vásárolja fel. Szakemberek szerint meg kell fontolni a rendelet kiterjesztését szarvasmarhákra is.

Forrás: www.animalhealthaustralia.com.au

A kártalanítási összeg mind a felszámolt szarvasmarhatelepek, mind az értékesítési gondok esetén bonyolult számítások szerint zajlik. A megszűnt telepek számára a hitelek kapcsán egy éves moratóriumot vezettek be. A felszámolt telepek újraindulása azonban kétséges, hiszen vagy nincs elegendő tőke vagy a

feltételek nem adottak még hónapokon keresztül. A telepek épületeinek fertőtlenítése, a fából készült szerkezetek megsemmisítése még május végén is folyamatban volt. Ehhez kapcsolódóan arról is folytak a szakmai konzultációk, hogy a fölszármolt állományokat honnan fogják tudni majd pótolni a telepek. Ez mekkora tenyészállatigényt jelent. Erre talán megoldást jelenthetne a korlátozás alá eső területeken „bennragadt”, egészséges tenyészűszők. A közösség erejére és szolidaritására itt is szükség lenne, pláne, mikor a tenyészűszők vételi ára kerül megállapításra. A korlátozás alatt álló területeken elhelyezkedő telepek nem voltak felkészülve arra, hogy a telepről nem mehetnek ki állatok vagy nem olyan ütemezésben, így a szaporulat és a selejtezésre váró állatok is fogyasztják a takarmánybázist, ami később jelenthet majd gondot.

A NÉBIH folyamatos intézkedéseivel összhangban az ÁT Kft. vezetése is igyekezett minél gyorsabban reagálni az eseményekre, hiszen a hazai fertőzött telepekből négy termelésellenőrzés alatt állt, és a korlátozás alá eső területek (védő és megfigyelési körzetek) április közepére teljes Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom vármegyék három járására, valamint Veszprém és Vas vármegyék egyes járásaira terjedtek ki, így a hazai telepsűrűségben és állatlétszámban is dobogós vármegyénk és közvetlen környezete tulajdonképpen kiesett a tejtermelés-ellenőrzés mintavételi rendszeréből.

Az ÁT Kft. ügyvezetése, operatív vezetése az ÁEÜ igazgatóval folyamatosan kommunikált, figyelte a hivatalos NÉBIH értesítéseket és tájékoztatókat, és ezeknek megfelelően hoztuk meg az ÁT Kft. következő intézkedéseit. Munkánk során maradéktalanul betartottuk a partnereink által előírt szabályokat is, hiszen a járvány leküzdése az egész szarvasmarha ágazat számára, de más ágazatok és végső soron a hazai gazdaság számára is kiemelten fontos, és így a magyar emberek közös érdeke és kötelessége!

Az alábbiakban azt kívánjuk bemutatni, hogyan és milyen ütemezésben reagáltunk az RSzKF terjedésével kapcsolatos eseményekre.

2025. március 7-én társaságunk állategészségügyi igazgatója tájékoztatást adott az igazgatóknak a betegség megjelenéséről, a NÉBIH előírásokról, a várható következményekről és kollégáink kötelezettségeiről (munkaruhák tisztítása, fertőtlenítése, a telepeken használt eszközök fertőtlenítése, a telepi szabályozások szigorú betartása, a központi épületbe be- és kiszállításra kerülő mintavételi eszközök, tej- és

takarmányminták csomagolásának fertőtlenítése a NÉBIH által javasolt vegyszerekkel).

Szerencsére a takarmányminták, valamint a tejmintát magába foglaló mintavételi eszközök a laboratóriumi normál protokoll szerint magas hőmérsékleten kerülnek kezelésre (szárítószekrény, mosogatógép), így a telepekre küldött flakonokat és ládákat a központból fertőtleníttve küldjük ki. Ez a technológia a jelenlegi járványhelyzettől függetlenül is így zajlik, de ezentúl még nagyobb jelentőséggel bír ez a munkafolyamat.

A partnereink tájékoztatásának érdekében a honlapunkra és Facebook oldalunkra 03.10-én kikerültek a NÉBIH honlapon található információk, melyben felhívtuk a figyelmet a helyzet súlyosságára. Ilyen jellegű bejegyzésekkel folyamatosan igyekeztünk is tájékoztatni a követőinket. Ezt ki-ki a saját Facebook oldalán is megtette. Habár ez nem bizonyult egyszerűnek, hiszen az embereket igencsak megosztották a NÉBIH által előírt járványügyi előírások. Ezek az összes közösségi médiában nagy ellentéteket szültek. Sokan a hetvenes években vagy akár a múlt század elején bevett járványvédelmi előírásokat, praktikákat részesítették volna előnyben, és a szakemberek hozzáértését kritizálták.

Forrás: www.cfsph.iastate.edu

2025. 03. 11-én ügyvezetői utasítást adtunk ki, amely magába foglalta, hogy a gödöllői központi épületbe nem léphet be semmilyen külsős partner vagy szolgáltató, de olyan ÁT Kft.-s dolgozó sem, aki érintkezhetett fogékony állatfajt tartó teleppel. A tej- és takarmánymintákat hozó személyek, futárok szintén nem léphettek be az épületbe, a mintaátvétel és fertőtlenítés csak egy megadott helyen történt. A Takarmányanalitikai Laboratórium elszeparálta magát a központi épület többi részétől.

Még ugyanezen a napon megkezdtuk egyszerhasználatos védőruházatból és fertőtlenítőszerekből álló egységcsomagok összeállítását a termelésellenőreink, csoportvezetőink, régióigazgatóink számára.

Ezek legkésőbb március 17-én országsszerte kiosztásra kerültek. Ekkor felmértük a fogékony állatfajt tartó kollégáinkat is.

Forrás: www.animalhealthaustralia.com.au

2025. 03. 18-án újabb ügyvezetői utasítás került kiadásra, amelyben a társaságunk gödöllői központjába való belépés és a külsősök fogadása volt szabályozva, beleértve a mintafogadás és -fertőtlenítés rendjét.

2025. 03. 21-én kiadtuk a járványvédelmi tervünket, amely magába foglalta a tenyészetek területén és a gödöllői épületben dolgozó kollégáink járványügyi kötelességeit a munkavégzés során. Ez elsősorban a tenyészeteket látogató termelésellenőrök, csoportvezetők, régióigazgatók, valamint a gödöllői központban működő laboratóriumok kötelezettségeit tartalmazta, különös tekintettel a személyi higiénára, a munkaruha és eldobható védőfelszerelés használatára, a fertőtlenítés fontosságára, a központba való belépés korlátozására stb.

2025. 03. 27-én kiadtunk egy újabb ügyvezetői utasítást, amely kimondottan a tenyészetek területén végzett termelésellenőrzéshez kapcsolódó mintavétel járványügyi szabályozásáról szólt, amely mintegy ellenőrző listaként is szolgált a régiókban dolgozó igazgatók, csoportvezetők és termelésellenőrök számára. Először is, a tenyészet által előírt járványügyi intézkedést minden esetben be kell tartania a termelésellenőreinknek. Az általunk előírtak pedig a következők: a kollégáink nem hajthatnak be saját gépjárművel a telep területére. A mintavételhez szükséges ládákat kívülről le kell fertőtleníteni a telepre való beszállítás előtt. A telepen az öltöző használata, a kéz- és lábfertőtlenítés kötelező. Ha a telep biztosít munkaruhát, azt kell felvenni, ha az ÁT Kft. által rendszeresített munkaruhát használja a termelésellenőr, akkor csak tisztát vihet be és vehet fel, a használtat pedig a telep elhagyása előtt zsákba kell tennie, otthon azonnal kimosnia. A következő telepen csak tiszta munkaruhát vehet fel. Ha egyszerűhasználatos védőruházatban történik

a munkavégzés, ez a ruházat a munka befejeztével a telepen marad, és ott kerül hulladéktárolóba. Lábbeliként csak gumicsizma használható, amelynek fertőtlenítéséről mindig gondoskodni kell. A mintavételi ládákat a telepről kifelé menet is fertőtleníteni kell. A ládák postára való előkészítése (pántolás) csak a telepen kívül történhet meg. A telepen használt egyéb eszközök, mint a kézi számológép külső, és a TRU-TEST mintavevők külső-belső fertőtlenítéséről is folyamatosan gondoskodni kell. Ez utóbbiak vonatkozásában igyekeztünk megoldani, hogy ne kelljen telepről-telepre hordani őket, ezzel is csökkentve a ragályfogó tárgyak mozgását.

Május elejére összesen 5 hazai és 6 szlovákiai telepen tört ki az RSZKF járvány. Ennek hatására a hazai tenyészetek már március elejétől igen gyorsan megkezdték a bezárkózást és minden olyan szolgáltatást visszamondtak, ami nem létszükséglet a fennmaradásukhoz. Ebből kifolyólag márciusban és áprilisban egyaránt kb. 70-70 telepünkhöz (49.000-49.000 állat) nem tudtunk kimenni mintát venni, ami összesen a termelésellenőrzött állomány mintegy harmadát jelentette mindkét hónapban. E rendkívüli helyzet kezelése hatalmas feladatot rótt mind a társaságunk vezetésére, mind a tenyésztő egyesületekre és a telepekre egyaránt.

Forrás: www.animalhealthaustralia.com.au

Május végére konszolidálódott a helyzet, a telepek nagy részére már bemehettünk tejmintát venni. A június eleji feloldások azonban nem jelentették a szolgáltatásaink azonnali teljes körű visszaállítását, ez egy hosszabb folyamat lesz, ami aktuális információink szerint legalább július végéig eltart majd. A vírussal érintett állományok kiesése miatt egy jó darabig azonban biztosan nem tudunk mi sem a régi kerékvágásba visszatérni, de lényegesen könnyebb helyzetben vagyunk, mint a vírus miatt teljesen felszámolt telepek, akiknek ezúton is köszönjük az áldozatukat, munkájukat és kívánunk nekik kitartást és erőt a továbbiakhoz és az újrainduláshoz!

